

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมทางเทคโนโลยี¹

กฤตธีร์ พาลเสื่อ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทย กฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทย ปัญหาข้อกฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของกฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์สื่อสารที่เชื่อมต่อกัน เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ IOT (Internet of Things) ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีดิจิทัลยังส่งเสริมการทำงาน การศึกษา การช้อปปิ้งออนไลน์ การธนาคาร และการบริการทางสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เพียงเท่านั้นเทคโนโลยียังเข้ามาช่วยเพิ่มความสะดวกสบายและประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในหลายๆ ด้าน (Smith, 2022) ซึ่งประเทศไทย มีการก้าวสู่ “ดิจิทัลไทยแลนด์” (Digital Thailand) โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) ในปี 2565 พบว่าโดยภาพรวมคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ชั่วโมง 4 นาที โดยเจนเนอเรชันที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ Gen Y (ช่วงอายุ 22 - 41 ปี) อยู่ที่ 8 ชั่วโมง 55 นาที ต่อวัน เมื่อพิจารณาตามอาชีพ พบว่าข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ที่เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี รวมถึงการเยียวยาผู้เสียหาย พ.ร.ก. นี้ได้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์อาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาการหลอกลวง

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จตุพร วงศ์ทองสรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทางออนไลน์และอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น โดยกฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจสถาบันการเงินและผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมออนไลน์ รวมถึงให้อำนาจระงับบัญชีต้องสงสัยได้ทันที ต่อมาพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 มีการเพิ่มเติมมาตรการต่าง ๆ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการระงับธุรกรรม การตรวจสอบข้อมูล และการเยียวยาผู้เสียหายให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งมีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อรูปแบบอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีทั้ง 2 ฉบับ ยังไม่มีความชัดเจน ไม่ครอบคลุมในหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาในการระงับธุรกรรมชั่วคราว ไม่เปิดโอกาสให้เจ้าของบัญชีได้โต้แย้งคัดค้าน ตามมาตรา 7 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ตามมาตรา 7 ของพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น

การใช้มาตรการการควบคุมอาชญากรรมย่อมกระทบสิทธิต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ เจ้าของบัญชีผู้รับโอนที่ถูกระงับธุรกรรมไว้ชั่วคราวไม่สามารถใช้เงินได้ก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น เงินในบัญชีที่ใช้ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งหากถูกระงับการใช้บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ก็ต้องไปกู้ยืมเงินก่อนเพื่อรอให้สถาบันการเงินยกเลิกการระงับธุรกรรม เป็นต้น การให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการพิจารณาคำวินิจฉัยซึ่งไม่ใช่หน่วยงานทางด้านกระบวนการยุติธรรมโดยตรงเช่นตำรวจ พนักงานอัยการ เป็นต้น มาระงับการใช้บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ของทางด้านผู้รับโอน โดยอาศัยเหตุตามที่ผู้เสียหายแจ้งว่าบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นบัญชีเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว ซึ่งมาตรา 7 ไม่มีขั้นตอนการสอบถามไปยังเจ้าของบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ผู้รับโอน

เพื่อให้ทางเจ้าของได้ชี้แจงและให้ข้อมูลที่ตนเองอาจไม่ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้
 ย่อมขัดหลักพึงความทุกฝ่ายอันเป็นหลักในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ต้องเปิดโอกาส
 ให้เจ้าของบัญชีที่จะแก้ข้อกล่าวหาได้ หรือมีสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้าน

ประเด็นปัญหาที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการพิจารณาสั่งสำนวนของพนักงานสอบสวนตาม
 มาตรา 7 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ตามมาตรา 7
 กำหนดไว้ว่า เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับ
 การทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงิน
 อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรม
 ไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคดีอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์มีมูลค่าความเสียหายในระดับสูง
 นอกจากนี้ยังมีความสลับซับซ้อนในรูปแบบของคดี เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบจะต้องมีความเข้าใจทาง
 เทคโนโลยีในระดับหนึ่ง การกระทำความผิดของคนร้ายมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดทั้งในการรวบรวม
 พยานหลักฐานต่าง ๆ ของพนักงานสอบสวน ไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ภายในระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้
 คนร้ายเปิดบัญชีไว้หลายทอดกระจายไปบัญชีอื่น ๆ เมื่อพนักงานสอบสวนพิจารณาไม่เสร็จภายในเวลา 7 วัน
 ธนาคารต้องปลดการระงับบัญชี จึงอาจเป็นช่วงเวลาให้ผู้กระทำความผิดถอนเงินหรือโอนเงินออกจากบัญชีนั้น
 ได้ โอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับเงินคืนเป็นไปได้ยากขึ้น

ประเด็นปัญหาที่ 3 ปัญหาการขาดมาตรการในการหน่วงเวลาการจ่ายเงินของประเทศไทย
 ในหลายประเทศทั่วโลก เช่น สหรัฐอเมริกามีวิธีการชำระเงินที่เรียกว่า Escrow เป็นวิธีการชำระเงินที่ปลอดภัย
 ที่สุดในโลกจากมุมมองความเสี่ยงของคู่สัญญา - ปกป้องทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เงินทั้งหมดที่ทำธุรกรรมโดยใช้
 escrow จะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ กฎหมายเอสโครว์ (escrow) ได้นิยามคำว่า “เอสโครว์” ไว้ว่า “ธุรกรรม
 ใด ๆ ที่บุคคลหนึ่งส่งมอบตราสาร เงิน หลักฐานกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินส่วนบุคคล หรือ
 สิ่งอื่นใดที่มีค่าให้แก่บุคคลที่สาม เพื่อวัตถุประสงค์ในการขาย โอน จำนอง หรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์หรือ
 ทรัพย์สินส่วนบุคคลแก่บุคคลอื่น โดยให้บุคคลที่สามนั้นถือครองไว้จนกว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่ระบุไว้หรือปฏิบัติ
 ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เมื่อนั้นบุคคลที่สามนั้นจะต้องส่งมอบให้แก่ผู้รับมอบสิทธิ์ ผู้มอบสิทธิ์ ผู้รับสัญญา ผู้ให้
 สัญญา ผู้รับจำนำ ผู้ผูกพัน ผู้รับฝาก ผู้ให้เช่า หรือตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคลดังกล่าว ส่วนในประเทศอังกฤษ
 มีการบังคับใช้กฎหมาย PSD2 (Payment Services Directive 2) ที่นอกจากจะกำหนดระยะเวลาจ่ายเงินแล้ว
 ยังกำหนดกรอบระยะเวลาว่าผู้บริโภครจะได้รับเงินคืนภายในกี่วันหากได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวง
 คือข้อบังคับของยุโรปที่เพิ่มความปลอดภัยให้กับการชำระเงินออนไลน์พร้อมกับส่งเสริมการแข่งขันใน
 อุตสาหกรรมบริการทางการเงิน PSD2 มีผลบังคับใช้ในปี 2016

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ตามพระราชกำหนดป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 มีการกำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินและเครือข่ายคมนาคมไว้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เช่น ไม่แนบลิงก์ที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายผ่าน SMS และอีเมล มีกระบวนการยืนยันตัวตนในการทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยงผ่าน Mobile banking แต่ยังไม่มีความหมายกำหนดมาตรการหน่วงเวลาที่มีประสิทธิภาพ มีแค่การยืนยันโดยสแกนหน้ากรณีโอนเงินตั้งแต่ 50,000 บาท ซึ่งมาตรการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกมามักเป็นการแก้ปัญหาเชิงรับมากกว่าเชิงรุก

ประเด็นปัญหาที่ 4 ปัญหาการขาดมาตรการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนของสถาบันการเงินตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 มาตรา 4/1 ตามมาตรา 4/1 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดมาตรฐานหรือมาตรการเพื่อป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

ให้ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์และผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่นมีหน้าที่ตรวจสอบเพื่อคัดกรองเนื้อหาการบริการสารสั้น (SMS) ที่อาจเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีตามมาตรฐาน หรือมาตรการที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กำหนดตามวรรคหนึ่ง

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ได้พยายามผลักดันให้สถาบันการเงินเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบมากขึ้น โดยได้กำหนดหน้าที่เพื่อให้สถาบันการเงิน ผู้ให้บริการโทรคมนาคม และหน่วยงานของรัฐป้องกันมิให้เกิดการหลอกลวงทางเทคโนโลยี และในมาตรา 8/10 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานดังกล่าวตาม มาตรา 4/1 มีส่วนร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานหรือมาตรการตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

จะเห็นได้ว่าข้อกำหนดในส่วนของหน้าที่ และความรับผิดชอบนั้น ยังไม่มีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิสูจน์ความผิด และยังไม่มีการกำหนดอัตราค่าเสียหายว่าผู้เสียหายจะได้รับเท่าไร เช่น หากเกิดความเสียหายเท่านี้จะได้รับคืนทั้งหมดหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ โดยการดำเนินการขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละธนาคาร กรณีเกิดคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในรูปแบบเดียวกัน ความเสียหายเท่ากัน เกิดขึ้นในธนาคาร 2 สาขาแต่ธนาคารทั้ง 2 สาขา มีนโยบายภายในและมาตรการเยียวยาที่ไม่เท่ากัน ธนาคารแรกมีนโยบายว่ากรณีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีประเภทนี้เกิดขึ้น ธนาคารจะไม่รับผิดชอบและถือว่าธนาคารได้ปฏิบัติตามนโยบายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเอาไว้แล้ว จึงไม่ต้อง

รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่อีกธนาคารมองว่ากรณีนี้ธนาคารประเภทเงินเชื่อไม่ปฏิบัติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดจึงมีความประสงค์จะรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้เสียหาย หรือในกรณีหากเกิดความเสียหาย 100,000 บาทเท่ากันทั้ง 2 ธนาคาร ธนาคารหนึ่งมีนโยบายรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้นในวงเงินไม่เกิน 50,000 บาท แต่อีกธนาคารแจ้งว่ากรณีนี้ทางธนาคารมีนโยบายที่จะรับผิดชอบต่อความเสียหาย 100,000 บาทเต็มจำนวน เป็นต้น

ประเด็นปัญหาที่ 5 ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และเขตอำนาจศาลในการรับฟังคดีตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 8 วรรคสอง ตามมาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 กำหนดว่า การร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือต่อกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และจะร้องทุกข์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็นการร้องทุกข์โดยชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในการสอบสวนหรือดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ไม่ว่าประจำอยู่ที่ใดหรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจสอบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร

จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้เกิดความสับสนคลั่งกับไม่สับสนคลั่งกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 ที่ได้กำหนดว่าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคือพนักงานสอบสวนในเขตที่ความผิดอาญาได้เกิด หรือเพื่อความสะดวกให้พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหาที่อยู่หรือถูกจับเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ หากต่อมพนักงานสอบสวนรวบรวมสำนวนส่งให้พนักงานอัยการให้พนักงานอัยการฟ้อง ซึ่งหากเป็นการร้องทุกข์ในท้องที่อื่น โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ก็จะมีปัญหาในเรื่องของเขตอำนาจศาลในมาตรา 22 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดให้ฟ้องต่อศาลที่ความผิดเกิดในเขตศาล แต่มีข้อยกเว้นว่าหากพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนในเขตศาลใดก็ให้ชำระที่ศาลเขตนั้นได้ ซึ่งการชำระที่ศาลอื่นนอกจากเขตศาลที่มูลคดีเกิดนั้นเป็นดุลยพินิจของศาลว่าจะรับฟ้องหรือไม่ก็ได้ มิได้เป็นบทบัญญัติบังคับแต่อย่างใด จึงเป็นข้อกฎหมายที่มีความไม่ชัดเจน หากศาลใช้ดุลยพินิจไม่รับฟ้องอาจก่อให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม พนักงานอัยการต้องคืนสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนดำเนินการส่งสำนวนพร้อมตัวผู้ต้องหาเพื่อไปส่งฟ้องยังศาลที่มูลคดีเกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่ 1 การเปิดโอกาสให้เจ้าของบัญชีได้แจ้งคัดค้านการระงับธุรกรรมชั่วคราว ตามมาตรา 7 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 แก้ไขโดยเพิ่มเติมในมาตรา 7 ว่าเมื่อสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหายและได้ระงับการทำธุรกรรมบัญชีที่เข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีแล้ว ให้มีหน้าที่ในการแจ้งเจ้าของบัญชีซึ่งถูกระงับนั้นอย่างรวดเร็ว โดยมีระบบออนไลน์ให้ยืนยันตัวตนพร้อมแสดงหน้าพยานหลักฐานว่าตนมิได้เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเห็นควรกำหนดเพิ่มเติมอีกว่าหากสถาบันการเงินพบบัญชีต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องแจ้งสถาบันประกันเงินฝากเพื่อจัดทำประกาศสาธารณะให้เจ้าของบัญชีทราบโดยเร็ว ทำให้มีสิทธิคัดค้านได้เหมือนในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะก่อให้เกิดมาตรฐานและมีความเป็นธรรมแก่เจ้าของบัญชีผู้ถูกระงับธุรกรรมชั่วคราว จึงเห็นควรมีสถาบันประกันเงินฝากเพื่อแจ้งสิทธิของเจ้าของบัญชีอีกช่องทางหนึ่งด้วย ซึ่งเมื่อได้บัญญัติเพิ่มเติมลงในมาตรา 7 แล้ว จะทำให้มีความครอบคลุมทั้งการคุ้มครองความเสียหายของผู้เสียหายและในขณะเดียวกันก็มีการคุ้มครองสิทธิและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่เจ้าของบัญชีซึ่งถูกระงับด้วย

ประเด็นปัญหาที่ 2 แก้ไขระยะเวลาในการพิจารณาสั่งสำนวนของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 7 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 แก้ไขใหม่โดยเพิ่มระยะเวลาการพิจารณาสั่งของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 7 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 จาก 7 วันเป็น 14 วัน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับจำนวนคดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีจำนวนมาก และขั้นตอนในการที่พนักงานสอบสวนต้องส่งคำขอเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีจากสถาบันการเงินซึ่งคนร้ายอาจมีการโอนเงินไปหลายทอด หลายบัญชี ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมหลักฐานเหล่านั้น และต้องแก้ไขให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการจะยกเลิกการระงับบัญชีต่อเมื่อไม่มีการแจ้งจากพนักงานสอบสวนให้ระงับบัญชีต่อไปจาก 7 วัน เป็น 14 วันเช่นเดียวกัน

ประเด็นปัญหาที่ 3 การเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการหน่วงเวลาจ่ายเงินไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทย ข้อดีของมาตรการหน่วงเวลาจ่ายเงินคือการเพิ่มเวลาให้ผู้บริโภคตรวจสอบธุรกรรม เพื่อป้องกันการถูกหลอกลวงจากมิจฉาชีพ และลดความเสียหายทางการเงินจากการทำธุรกรรมออนไลน์ โดยจะชะลอการโอนเงิน กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ หรือทรัพย์สินส่วนบุคคลเอาไว้ก่อน เพื่อให้ผู้ใช้งานมีโอกาสระงับการทำรายการหากตรวจพบว่าเป็นการหลอกลวง โดยมีบุคคลที่สามมาช่วยในการถือครองเอาไว้แทนชั่วคราว เช่น วิธีการชำระเงิน Escrow ของสหรัฐอเมริกา หรือกรณีในประเทศอังกฤษตามกฎหมาย PSD2 (Payment Services Directive 2) กำหนดมาตรการหน่วงเวลาจ่ายเงิน และ

ยังกำหนดกรอบระยะเวลาคืนเงินแก่ผู้บริโภคหากได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวง โดยมีการนำบุคคลที่สาม (TTP) มาเป็นผู้ควบคุมระบบและตรวจสอบการทำธุรกรรมชำระเงิน ดังนั้นเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการหน่วงเวลาจ่ายเงินไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทย เพื่อยกระดับให้เทียบเท่าสากล ช่วยป้องกันผู้เสียหายจากการตกเป็นเหยื่อมิฉฉาชีพ เพิ่มเวลาในการตรวจสอบก่อนที่จะยืนยันการจ่ายเงิน โดยมีบุคคลที่สามมาช่วยตรวจสอบและดูแลระบบการโอน นอกจากนี้ยังช่วยให้กลุ่มเปราะบางหรือผู้สูงอายุซึ่งสามารถชะลอการโอนเอาไว้ก่อน โดยให้สมาชิกในครอบครัวช่วยตรวจสอบและยืนยันก่อนการโอนให้กับกลุ่มเปราะบางหรือผู้สูงอายุที่เสี่ยงต่อการถูกหลอกลวงได้

ประเด็นปัญหาที่ 4 การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาบันการเงินตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาบันการเงินและหน่วยงานตามมาตรา 8/10 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 ให้มีความชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ใช่ใช้มาตรฐานของแต่ละธนาคาร และควรกำหนดหลักเกณฑ์การพิสูจน์ความผิดของสถาบันการเงิน รวมทั้งกรอบเกณฑ์อัตราค่าเสียหายที่ผู้เสียหายจะได้รับเท่าไร เช่น มีความเสียหายเกิดขึ้นจะได้รับเงินคืนทั้งหมด หรือแค่บางส่วน หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ เช่น มาตรการ SRF ของประเทศสิงคโปร์กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับเงินชดเชยโดยตรงจากธนาคารเป็นลำดับแรกตามจำนวนที่เกิดความเสียหาย หากธนาคารไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นเมื่อมีบทบัญญัติให้หน่วยงานดังกล่าวในมาตรา 4/1 ต้องร่วมกันรับผิดชอบตามมาตรา 8/10 แล้ว ประเทศไทยจึงควรนำเรื่องหลักเกณฑ์การพิสูจน์ความผิดและขอบเขตในการเยียวยาผู้เสียหายซึ่งได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของหน่วยงานดังกล่าวที่เป็นมาตรฐานเดียวกันมาบัญญัติเป็นกฎหมายเพิ่มเติมในพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการซึ่งควรได้รับทั้งความสะดวก ปลอดภัย และความมั่นใจในการใช้บริการ เพราะหากเกิดความเสียหายกฎหมายบังคับให้สถาบันการเงินที่ไม่ปฏิบัติตามจ่ายเงินเยียวยาคืนผู้เสียหาย ได้โดยตรงอย่างเต็มจำนวนหรือตามวงเงินที่กำหนด ทำให้สถาบันการเงินที่ไม่ปฏิบัติตามต้องจ่ายเงินเยียวยาคืนผู้เสียหายได้โดยตรง ส่งผลให้สถาบันการเงินต้องตระหนักถึงการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ไว้อย่างเคร่งครัด และมีกลไกการชดเชยโดยตรงและมีมาตรฐานเดียวกัน

ประเด็นปัญหาที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติมเขตอำนาจศาลในการรับฟ้องและดำเนินคดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

จากเดิมมีการกำหนดการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา 8 วรรคสอง พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 การร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับ

อาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร ให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ไม่ว่าประจำอยู่ที่ใดหรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กำหนด เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจสอบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังกล่าวได้ไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร เมื่อมีการกำหนดพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เอาไว้แล้ว ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหากับเขตอำนาจศาลซึ่งยังไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญามาตรา 22 (1) เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้าเมื่อจำเลยมีที่อยู่ หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของ ศาลดังกล่าวแล้ว จะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้ ในส่วนที่มีการฟ้องคดีนอกเขตศาลที่มีได้ เป็นเขตที่ความผิดเกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดในเขตอำนาจของศาลนั้นซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญามาตรา 22 (1) ตอนท้าย นั้น เป็นดุลพินิจของศาลจะรับฟ้องหรือไม่ก็ได้ จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติกำหนดไว้ในพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2568 ให้ศาลซึ่งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งความผิดมิได้เกิดในเขต ศาลนั้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้อง ให้ศาลรับฟ้องเท่านั้นโดยไม่ต้องใช้ดุลพินิจในการรับหรือไม่รับตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 22 (1) ตอนท้าย เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมนั้น รวดเร็วถูกต้อง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมคุ้มครองทางการเงินและนวัตกรรม.เกี่ยวกับกฎหมาย Escrow.สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568.

จาก <https://dfpi.ca.gov/regulated-industries/escrow-law/about-the-escrow-law/>

พระราชบัญญัติการจ่ายผลประโยชน์การกู้คืนความเสียหายจากกองทุนในบัญชีเงินฝากที่ใช้สำหรับอาชญากรรม

พระราชบัญญัติการจ่ายผลประโยชน์การกู้คืนความเสียหายจากกองทุนในบัญชีเงินฝากที่ใช้สำหรับ

อาชญากรรม.สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2568.จาก <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws>

[/view/3126?utm_source](https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3126?utm_source)

สภาองค์กรของผู้บริโภค (สภาผู้บริโภค), “**ต้นมาตรการ “หน่วงเงิน” (Slow Payment) ลดเสี่ยงตกหลุม**

มิจกาชีพ” 2567,(กรกฎาคม 2567),สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568. <https://www.tcc.or.th/slow-payment/>

สภาองค์กรของผู้บริโภค, “**ป้องกันภัยออนไลน์ เทียบมาตรการ ยุโรป-อเมริกา-สิงคโปร์-ไทย**” 2568,(มกราคม

2568).สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.tcc.or.th/cybercrime-policy-comparative/>

สภาองค์กรของผู้บริโภค, “**เริ่มบังคับใช้กฎหมายเป็นรูปธรรม หักบัญชีภัยออนไลน์ให้คนไทย,สิงคโปร์บังคับ**

แบงก์ – ค่ายมือถือ ชดใช้หือมิจกาชีพ สภาผู้บริโภคเร่งรัฐไทยเดินตามรอย.สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม

2568.จาก <https://www.tcc.or.th/singapore-cybercrime/>

Escrow.com.อย่าซื้อหรือขายออนไลน์โดยไม่ใช้ **Escrow.com.** สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568.จาก

<https://www.escrow.com/>

European Central Bank, “**MIP ออนไลน์ - 2018,**” คำสั่งบริการการชำระเงินที่แก้ไข (PSD2) และการเปลี่ยนผ่าน

สู่ความปลอดภัยการชำระเงินที่เข้มงวดยิ่งขึ้น, 2018 (มีนาคม 2561).สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2568.จาก

https://www.ecb.europa.eu/press/intro/mip-online/2018/html/1803_revisedpsd.en.html

in ทันโลก, เทคโนโลยี นวัตกรรม, “**สิงคโปร์ประกาศมาตรการปกป้องผู้บริโภคจากการหลอกลวงทาง**

ออนไลน์ โดยเฉพาะการโอนเงินผ่านธนาคารและ phishing scam.สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2568.จาก

<https://globthailand.com/singapore-18112024/>

Stripe, “**PSD2 คืออะไร สิ่งที่คุณต้องรู้,**” สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568.

จาก <https://stripe.com/th/resources/more/what-is-psd2-here-is-what-businesses-need-to-know>

เฮอริเบิร์ต สมิท ฟรีดิลด์ส เครเมอร์ แอลแอลพี 2025, “**ความปลอดภัยทางไซเบอร์,**” สถาบันการเงินและบริษัท

โทรคมนาคมต้องร่วมรับผิดชอบกรณีหลอกลวงแบบฟิชชิ่งในสิงคโปร์ ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2567.

สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2568.จาก [https://www.hsframer.com/notes/data/2024-](https://www.hsframer.com/notes/data/2024-posts/financial-institutions-and-telcos-required-to-share-responsibility-for-phishing-scams-in-singapore)

[posts/financial-institutions-and-telcos-required-to-share-responsibility-for-phishing-scams-in-singapore](https://www.hsframer.com/notes/data/2024-posts/financial-institutions-and-telcos-required-to-share-responsibility-for-phishing-scams-in-singapore)